

τοῦτο δὲ διέφερε πολὺ τῶν ὁπαδῶν τῆς νέας Ἀκαδημίας· διότι οὗτοι μὲν διαβεβαιώσι περὶ τῶν πραγμάτων ὡς ἀκαταλήπτων, ὁ δὲ Πύρρων ἔλεγεν ὅτι τῶρα οὐδὲν γινώσκει περὶ τῶν πραγμάτων ὡς ἐξακολουθῶν σκεπτόμενος, ἀλλ' ὅτι ἐνδέχεται καὶ νὰ καταληφθῶσι τινὰ ἐκ τῶν ἤδη ἀκαταλήπτων. Ἐπειτα οἱ Ἀκαδημιακοὶ οὗτοι ἔλεγον τῶν ἐντυπώσεων τινὰς μὲν πιθανὰς, τινὰς δὲ ἀπιθάνους καὶ ὅτι πιθανόν ἐστι μάλλον ὁ λέγων εἶναι ἀγαθὸν ὑπάρχειν ἢ τὸ ἐναντίον, ἐν ᾧ ὁ Πύρρων συνεπῶς πρὸς τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ ἐξ ἴσου πιθανὰς προσηγόρευε τὰς ἐντυπώσεις καὶ οὐδὲν ἔφασκεν οὔτε καλὸν οὔτε αἰσχρὸν, οὔτε δίκαιον οὔτε ἀδίκον, καὶ ὁμοίως ἐπὶ πάντων μηδὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, νόμῳ δὲ καὶ ἔθει πάντα τοὺς ἀνθρώπους πράττειν. Ταῦτα δὲ ἀπεδείκνυε διὰ τὴν ἰσοσθένειαν τῶν λόγων.

Ἐντεῦθεν καταφαίνεται ὅτι τὸ ἠθικὸν τέλος τῆς τοῦ Πύρρωνος αἰρέσεως θέν καταλήγει εἰς ἀξίωμα λογικὸν ἀλλ' εἶνε ἐστερημένον πάσης ἀληθείας. Πολλοὶ δὲ ἐκ τούτου ἐξωμοίωσαν τοὺς Πυρρωναίους πρὸς τοὺς Σοφιστάς, ἐν ᾧ εὐχερῶς δύναται τις νὰ διακρίνη τὸ ἀτοπον τῆς τοιαύτης ἐξομοιώσεως προσέχων εἰς τὴν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ δόγματα ἀμφοτέρων. Οἱ Σοφισταὶ οἱ περὶ τὰς δυνάμεις τῶν λόγων πολυπραγμονοῦντες καὶ τοὺς νέους διαφθείροντες οὐδὲν κυρίως κατὰ βάθος ἐπίστευον, τὴν δὲ φιλοσοφίαν αἰσχρῶς ἐκαπηλεύοντο· ἀλλ' ὁ Πύρρων καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἄνδρες σοφaroί, σκεπτικοὶ καὶ χρηστοθήεις ἐξυπνέουν τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν, καὶ περ περὶ πάντων ἢ περὶ μόνων τῶν ἀδήλων ἐπέχοντες. Οἱ Σοφισταὶ δεινότηται ὄντες περὶ τὴν διαλεκτικὴν ἐγαυρίων, ὅτε ἔπειθον τὸ πλῆθος τῶν χαιρόντων ἀκροατῶν, ὅτι δύνανται νὰ θέσωσι καὶ νὰ ἄρῃσι τὴν αὐτὴν ἐννοιαν· πολλάκις δὲ καὶ τὰς ἀρνήσεις αὐτῶν ἠρνοῦντο, ὥστε ἀνέτρεπον μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας καὶ τὰ προαποδειχθέντα. Μητροδωρὸς ὁ Χίος ἀποφθεγματικῶς ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲν τις δύναται εἰδέναι καὶ τὸ εἰδέναι δὲ τὸ μηδὲν θύνασθαι εἰδέναι ἀδύνατον· ἀλλὰ πάντα ταῦτα στεροῦνται σπουδαιότητος καὶ ἀποτελοῦσι παραδοξολογίας, εἰς ἃς οὐδεὶς εὐσυνειδήτως

δύναται νὰ ἐμπέτη· ταῦτα ἐννοῶν εἶπέ ποτε ὁ Pascal « la nature soutient la raison impuissante et l'empêche d'extravaguer jusqu'à ce point ». Διὰ τοῦτο τοὺς Πυρρωναίους ἐσέβοντο πάντες καὶ ἐτίμων· ὁ Πύρρων π. χ. ἐν Ἡλιδι ἔλαβε τὸ περιζήτητον ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέως καὶ κατ' εἰσήγησιν αὐτοῦ ἡ πόλις ἐψηφίσατο ἀτέλειαν διὰ πάντας τοὺς φιλοσόφους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τιμῶντες τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπολιτογράφησαν αὐτόν· διότι οἱ ἐν Ἀθήναις πολιτογράφησις τοιαύτην τιμὴν παρείχεν, ὥστε καὶ πολλοὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ κρατίστων καὶ αὐτοκράτορες πολλάκις, ὡς ὁ Ἀδριανὸς, ἐζήλουν τὸν τίτλον τοῦ πολίτου Ἀθηναίου. Τὸναντίον τῶν Σοφιστῶν ἡ ἀγυρτεία καταδηλοτέρα ἐδεικνύετο ὡσημέραι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δικαίως ἐξέβαλον αὐτοὺς τῆς Ῥώμης ὡς διαφθείροντας τοὺς νέους.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ.

(Ἴδε φυλλ. Β΄.)

Ἐξήλθομεν τοῦ ναοῦ.

— Ἰδού! Οὗτος ὁ τάφος, εἶπε δεικνύων μοι τάφον ὀλίγα βήματα τοῦ ναοῦ ἀπέχοντα, μεμονωμένον καὶ κεκαλυμμένον ἐντελῶς σχεδὸν ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος τῶν δένδρων, εἶναι τοῦ μεγαλειτέρου πολιτικοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, εἶναι τοῦ Ἰωάννου Κωλέττου. Ὅσης ἐνεργείας στάδιον διέτρεξεν οὗτος ἐν τῷ πολιτικῷ κόσμῳ, περισσοτέρα ἀναντιρρήτως διέτρεξεν ὁ πατήρ μου ἐν τῷ στρατιωτικῷ, διότι καθ' ὅλην τὴν ἐπανάστασιν ἐμάχετο ἀπωλέσας παρὰ τὸ πλεονὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφόν του· ὅτε δὲ τὰ πράγματα καθησύχασαν ἀπεσύρθη ἔχων περιουσίαν μικράν, χρηματικὴν ὁμῶς, τὸ πλεῖστον τῆς ὁποίας διέθεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀγοράσας ἀρκετὴν ἑκτασιν γαιῶν ἐν Ἀθήναις, ἧτις μετὰ τινὰ ἔτη μεταβλήθέντων

τῶν ἀγρῶν εἰς οἰκόπεδα, κατέστησεν αὐτὸν πλουσιώτατον. Ἦμην ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱός· τῶν δὲ περιποιήσεων καὶ τῆς πατρικῆς πρὸς με ἀγάπης καὶ ἀδυναμίας του οὐδέποτε κακὴν χρῆσιν ἐποίησα· ἐσεβόμην αὐτὸν καὶ πάντοτε ἐζήτουν καὶ προσεπάθουν νὰ μαντεύω τὰς διαθέσεις του διὰ νὰ ρυθμίζω τὴν διαγωγὴν μου συμφώνως πρὸς αὐτάς· πόσον μ' ἠγάπα! Ἦτο οἰκογενειάρχης καλός. Ἠγάπα τὴν πατρίδα πλείοτερον παντός ἰσως, καὶ ζῶν διέθεσε μέγα ποσὸν ὑπὲρ τῆς συστάσεως Νοσοκομείου ἐν Ἀθήναις!

— Σπάνιοι οἱ τοιοῦτοι σήμερον, εἶπον.

— Ἦτο στενωτάτος φίλος τοῦ ἐκτιμῶντος τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του Μ. Τσιότσα, οὗτινας τὸ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον εἶναι τοῦτο, προσέθηκε δεικνύων μοι τάφον ἑδρας σχῆμα ἔχοντα, μεγέθους ἐκπληκτικοῦ, καὶ ὅπως κατόπιν παρετήρησα ἦτο ὁ μεγαλείτερος τάφος τοῦ νεκροταφείου.

Διὰ βαθμίδων τινῶν ἀνήρχετό τις ἐπ' αὐτοῦ· εἰς ἀμφοτέρωθεν δὲ τὰ ἄκρα τοῦ σχηματιζομένου οὕτω ἡμικυκλίου ἦσαν δύο λέοντες, φυλάττοντες τρόπον τινα τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀνοδὸν, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἐχοῦσης καθίσματα ἡμιπεριφερείας ἀνεγείρετο σοβαρὸς ὁ ἀνδριάς τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός!

— Ὅσην ἀγάπην, ἐξηκολούθησεν, καὶ σέβας ὁ πατήρ μου μ' ἐνέπνεε, διπλασίαν διὰ τὴν μητέρα μου ἡσθάνομην, ἰδίως διὰ τὸ λεπτόν τῆς ἀνατροφῆς καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας τῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου!

Ἐξακολουθοῦντες νὰ βαδίζωμεν εἶχομεν κάμψαι τότε πλαγίαν τινὰ ὁδὸν ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας ὑψιτενεῖς κυπάρισσοι ἦσαν· μετὰ τινὰ βήματα εὐρέθημεν ἐνώπιον τοῦ τῆς Βασιλικῆς Παγκώστα τάφου φέροντος ὡς ἐπιτύμβιον,

Τετέλεσται καὶ εἰς τὴν γῆν τὸ χῶμα ἀπεδόθη, οἱ ὁδοιπόροι τῆς ζωῆς πρὶν ἔλθῃ ἡ ἐσπέρα ἐδῶ ἀπεχωρίσθησαν· ἐκείνη ἐνεκρώθη, καὶ τῶρα κρύον μάρμαρον καλύπτει τὴν μητέρα ἀλλ' ὅταν . . .

— Μ' ἠγάπα τρυφερώτατα, ἐξηκολούθει ὁ ἀγνώστος ὁδηγός μου, καὶ μ' ἐπέδαψίλευε περιποιήσεις ὅσας δὲν ἐπέδαψίλευσεν

εἰσέτι μήτηρ εἰς υἱόν· συνεχῶς δ' ἔλεγεν — Γιέ μου! πολὺ φοβοῦμαι δι' ἐσέ, ἡ καρδιά σου θὰ ὑποφέρῃ, ἂν ἀγαπήσῃ ποτέ! — Εἶχε δίκαιον· δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸ ἀποφύγω! Ἐπροχωροῦμεν ἐν τούτοις.

— Μικρὸς ἠγαπιώμην, νέος δὲ γενόμενος μ' ἀπεδίδοντο αἱ τιμαὶ ἀνδρός. Εἶχον σπουδάσει τὴν νομικὴν ἐπιδόου εἰς αὐτὴν, ἀλλ' ἡ μεγάλη περιουσία τοῦ πατρός μου μ' ἔσωσαν ἐξ ὧλων τῶν ἀναφυομένων ἐκείνων δυσκολιῶν καὶ ἐξευτελισμῶν εἰς τοὺς μόλις τὰς σπουδὰς των περαιώσαντας καὶ ζητοῦντας ἔργον δυστυχεῖς νέους. Σὰς εἶπον ὅτι ἦμην ὁ μονογενὴς υἱός τοῦ πατρός μου, καὶ τούτου μόνου ἀπομείναντος, καθόσον ἐκ τῶν δύο ἐτέρων αὐτοῦ ἀδελφῶν, ὁ μὲν εἰς, ὁ πρεσβύτερος ἐν τινὶ μάχῃ κατὰ τῶν τούρκων περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1824 ἐφονεύθη παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ νεώτερος ἠγνοεῖτο ἂν εἴη ἢ ἀπέθανε, διότι ἀπὸ τῆς πρώτης καταστροφῆς τῆς Χίου, ἐνθα διαρκῶς μετὰ τῆς μητρός του ἔμενε, διότι διετῆς τότε ἦτο, οὐδὲν ἐμάθομεν περὶ αὐτοῦ, οὔτε περὶ τῆς μάμμης μου.

— Σὰς παρακαλῶ, ποῖον τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας σας; εἶπον διακόπτων αὐτόν, καθότι ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν περιστατικῶν ἐννόησα ὅτι ἀνεῦρον τέλος τὴν οἰκογένειάν μου ἦν πρὸ πολλοῦ ἀνεζήτουν.

— Τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας τοῦ πατρός μου παρ' αὐτοῦ μὲν οὐδέποτε ἔμαθον, καθόσον ἀγνοῶ αὐτὸς διὰ ποίαν αἰτίαν, εἰς ἐμὲ ἀγνώστον, ἠλλαξεν αὐτό. Ἐκ τινος ὁμῶς ἐπιστολῆς τοῦ πάππου μου πρὸς τὸν πατέρα, εἶδον κατόπιν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν λεγομένων Θεοφίλων, περὶ ὧν ἐξετάσας πολλοὺς τῶν χίων οὐδὲν ἠδυνήθην νὰ μάθω. Ἐξ ἐπιφωνημάτων δὲ τοῦ πατρός μου, καὶ ἀδημονίας ἐνίοτε κατὰ τοῦ πατρός του ἐκφερομένης, συμπεραίνω ὅτι οὗτος, ὁ πάππος μου, μέγα τι ἐγκλημα διεπράξατο, ὅπερ καὶ τὸν πατέρα μου προέτρεψεν εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ τῆς οἰκογενείας ὀνόματός του! Καὶ ὁμῶς οὐδέποτε καθ' ὅλην τὴν τῆς ζωῆς του διάρκειαν παράπονον τι ἀπ' εὐθείας κατὰ τοῦ πατρός του μοι ἐξέφερε! Τόσον ἀγαθὸς ἦτο!

Ἐνταῦθα ὁ ὁδηγός μου ἐσιώπησεν ἵνα

ἀποσπογγίστη δάκρυ τι ξηρὸν ἐπὶ τῶν πα-
ρειῶν αὐτοῦ ὀλισθήσαν. Ἐν τούτοις εἰς ἐμὲ
οὐδεμία ἀμφισβησία ἔμενεν ὅτι ὁ ἀγνωστος
οὗτος ὁδηγὸς ἦτο ἀνεψιός μου, καθότι καὶ
τὸ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ μου ἐξηρητημένον εὗρεθὲν
χρυσοῦν εἰκονισμάτιον ἔφερεν ὅπισθεν τὸ ὄνο-
μα Θεόφιλος, καὶ τὸ ἔτος 1821, ἐποχὴν τῆς
γεννήσεώς μου ἴσως.

Τότε εὐρισκόμεθα κατέναντι τοῦ μεγαλο-
πρεποῦς μαυσωλείου τοῦ Π. Δημητρακαρά-
κου, τὸ ὁποῖον ὡς ἐπίγραμμα εἶχε τοὺς λό-
γους τοῦ Εὐαγγελίου,

ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθανῇ ζήσεται,
καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ
οὐ μὴ ἀποθάνει εἰς τὸν αἰῶνα.

— Δυστυχεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἐξηκολούθη-
σε, μόνην πραγματικὴν ἐλπίδα τὸν θάνατον
ἔχοντες καὶ μόνην κληρονομίαν τὸν τάφον!
Ἐργάζονται, ἐργάζονται ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα
αἴφνης πάντα ἐγκαταλείψωσιν, ἐν μέσῳ τῆς
περικυκλώσεως αὐτοὺς χαρᾶς καὶ ἐλπίδος,
εὐτυχίας ψευδοῦς. Οὕτω καὶ εἰς τοὺς γονεῖς
μου συνέβη! . . . Εἶχον ζήσει ἐντίμως καὶ
ἡλπίζον εἰς ἐμὲ τὴν ἀνάστασιν τῆς ἐκφυλ-
λισθείσης μεγάλης οἰκογενείας των· ὁ πατήρ
μου ἐπεθύμει νὰ μ' ἴδῃ νυμφευόμενον· ἀπὸ
τῆς νεαρᾶς μου ἡλικίας συνανेत्रάφην σχεδὸν
καὶ ἡγάπων νεάνιδα ἀξίαν τῶν ἐλπίδων τῶν
γονέων μου καὶ ἀντηγαπώμενη παρ' αὐτῆς!
ἐσχηματίζομεν ἀμφότεροι ἐν ταῖς ὁμιλίαις
ἡμῶν εὐτυχίαν, ἧς οὐδέποτε ἐμέλλομεν νὰ
γευθῶμεν. Εἴμεθα μεμνηστειμένοι πρὸ ἔτους
ὀλοκλήρου καὶ μετὰ τινος ἡμέρας αἱ εὐχαὶ
τοῦ ἱερέως ἐμελλον νὰ μᾶς ἐνώσωσι διὰ παν-
τός, ἀλλὰ . . . Ἀλλὰ ἡ ἐπάρματος νόσος
χολέρα ἐνσκήψασα μ' ἀπεστέρνησε τῆς προ-
ρισθείσης συντροφῆς μου, ἣν θὰ κλαίω ἐφ' ὅ-
λης μου τῆς ζωῆς, καὶ ἥτις ὑπῆρξε τὸ πρῶ-
τον θῦμα τῆς ἐπαράτου ταύτης νόσου. Τὴν
ἐπομένην ἡμέραν τοῦ θανάτου αὐτῆς, ἡκο-
λούθησαν ταύτην ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ μου
ὑπὸ τῆς αὐτῆς νόσου προσβληθέντες. Τὸ
αὐτὸ φέρετρον ἔφερε καὶ τοὺς τρεῖς, ἡ αὐτὴ
πλάξ τοὺς ἐκάλυψε! δὲν ἠθέλησα νὰ τοὺς
χωρίσω! φαντάσθητε τὴν ἀπελπισίαν μου,
τὴν φρίκην καὶ τὴν μόνωσίν μου! . . .

Εἶχομεν βαδίσει ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν καὶ
διὰ νὰ ὑποχρεώσω καὶ ἐκείνον, συγκεκινημέ-

νον ἤδη ὄντα, ν' ἀναπαυθῇ, πρεσποιεῖτο ὅτι
ἤμην κεκοπιακῶς.

Ἐκαθήσαμεν ὅθεν ἐπὶ τάφου τινὸς ἐφ' οὗ
ἀνέγνωσα,

Ἵπνον δικαίου ἐνθάδ' Ἰωάννης Σκυλίτσης ἐκ Χίου,
Ἐμπορος, εὐδαι βούς ἔτη ἐξήκοντα ὀκτώ.

ἢ δ' εὐσεβόφρων συμβία καὶ ἡ τέκνων τετρὰς
[φιλοστόργων

ἵστησαν τὸν λίθον αὐτὸν μνημ' ἀλγηδόνης πικρᾶς.

— Ἐπὶ πολλάς ἡμέρας οἰκούρου, ἐπα-
νέλαβεν, ἀποφεύγων πάντα ἄνθρωπον· ἡγά-
πων τὸν κόσμον μετὰ τοῦ πατρὸς τῆς μη-
τρός μου καὶ τῆς ἀγνῆς ἐκείνης κόρης, ἡγάπων
τοὺς πάντας, ἀλλὰ τότε ἀηδίασα τὸν κό-
σμον, οὐδὲν πλέον ἐλπίζων ἐν αὐτῷ· εἶχον
μείνει μόνος! . . . ἡ στοργή μου διεμοι-
ράζετο μεταξὺ τῶν τριῶν ἐκείνων ἀτόμων,
ἅπερ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ στιγμῇ μοι ἀφῆρ-
πάγησαν· εὗρεθην αἴφνης ἐν τῷ πελάγει τῆς
κοινωνίας, ὅπως ὁ ναυαγὸς ἐν νυκτί, παρ'
οὗτινος τὰς χεῖρας ἀφῆρπάγη ὑπὸ τῶν ἀ-
σπλάγχχνων κυμάτων καὶ ἡ μόνη σάνις, ἡ τε-
λευταία ἐλπίς του! Ἐμελλον νὰ καταπον-
τισθῶ! Μόλις τὸν κόσμον ἐγνώρισα καὶ
ἡλπίζον νὰ γευθῶ τῆς προσκαιροῦ ἔστω ἐν
αὐτῷ εὐτυχίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλπίς αὐτῇ, ἡ
μόνη χαρὰ μου, ἀπωλέσθη! Ἐν τῷ κόσμῳ
οὐδὲν κακὸν ἔπραξα, οὐδένα ἠδίκησα καὶ
ὁμῶς ἤδη . . . Θέλεις λοιπὸν ν' ἀγαπῶ
εἰσέτι τὸν κόσμον;

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ πρόσωπον
τοῦ ὁδηγοῦ μου ἦτο ὠχρότατον· παρετήρησα
δὲ ὅτι οὐδὲν δάκρυ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
ἔρρεεν, ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι ὑπέφερε καθ' ὑπερ-
βολὴν! δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν ἐνοχλήσω,
οὔτε ἐδοκίμασα νὰ τῷ ἀπευθύνω παρηγο-
ρητικούς τινας λόγους· διότι ἐγνώριζα ὅτι ἡ
παρηγορία εἰς τινας περιστάσεις μᾶλλον ἐξά-
πτει καὶ ὀχληρὰ καταντᾷ, ἢ ὠφέλειαν προ-
ξενεῖ.

Ἐπῆλθε σιγὴ ἣν ἐτάραττε μόνη ἡ κα-
νονικὴ ἀρμονία ἡ προξενουμένη ὑπὸ τοῦ λε-
πτοῦ βορῶα τοῦ προσψύοντος τὰς κυπαρίσσους
καὶ τὰ δένδρα, αἵτινα ἐλαφρῶς διεκίνηει. Ἐρ-
ρίψα πλαγίως τὰ βλέμματά μου καὶ διέκρινα
ἐπὶ πλακὸς ἐντέχνως κατεργασμένης,

Κωνσταντίνω Ἰωαννίδῃ ἀνδρὶ κρατίστῳ
φιλογενεῖ τε καὶ φιλανθρώπῳ καὶ
Μαρίῳ Κ. Ἰωαννίδου.

Ἄλλ' ἐντύπωσιν μεγαλειτέραν μ' ἐνεποίη-
σεν ὁ ἀπώτερον κείμενος· ἀλλὰ διακρινόμενος
ἀρκούντως πρωτότυπος κατὰ τὸ εἶδος του
καὶ ἀφελέστατος τάφος· ἐπὶ βράχων φαινο-
μένων φυσικῶν, ἀνυψοῦτο σταυρός. Κατόπιν
διερχόμενος πλησίον του, διότι ἐκεῖθεν δὲν
ἤδυνάμην ν' ἀναγνώσω, εἶδον ὅτι ἦτο ἐπὶ
τοῦ βράχου κεχαραγμένον τὸ ὄνομα,

Τερέζα Βενσελδάχ!

— Ἰδοῦ, φίλε, ἐπανελάβην· ἡ ζωὴ μου
διήλθεν ἅπασα ἐν πικρίαις, ἡ νεότης μ' ἀπε-
χαιρέτησε, τὸ μέτωπόν μου κύλακώθη ἀπὸ
τὸ τοῦ χρόνου ἄροτρον, αἱ δὲ τραχεῖαι θλί-
ψας ἐψύχραναν τὴν ὑπάρχουσαν θερμότητα
τῆς καρδίας μου! Ἀπορεῖς ἴσως διότι οὐδὲν
δάκρυ σχεδὸν νῦν ἔβρεξε τὴν παρεῖάν μου,
ἐνῶ σοὶ διηγοῦμαι τὰς θλίψεις μου· ἀλλὰ
μάθε ὅτι τὰ μὲν δάκρυά μου ἐξηντλήθησαν,
στερευσάσης τῆς πηγῆς αὐτῶν, ἡ δὲ καρδία
μου εἰς πᾶγον μετεβλήθη! Οὐδένα θέλω νὰ
βλέπω! δὲν θέλω νὰ ζῶ πλέον. Πάντας
ἀποφεύγω πρὸ πολλοῦ, ὥσπερ οἱ πάντες ἦσαν
αἴτιοι τῶν δυστυχιῶν μου! Ἐχεις ἐνώπιόν
σου μισάνθρωπόν τινα! ἀγνοῶ ὅμως ὅποιον
προαίσθημα μ' ἔσυρε πρὸς σέ, ἐνῶ οὐδένα
πλησιάζω! Ἀγῶμεν.

Ἀνηγέρθημεν διήλθομεν ἀπὸ δυσμῶν
πρὸς ἀνατολὰς ὁδόν τινα ἐν τῷ νεκροταφείῳ
κατεστολισμένην πενθίμως διὰ δένδρων ἀν-
θέων καὶ τάφων, καὶ τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς
ἐκκλησίας δημοτικὸν μέρος τοῦ νεκροτα-
φείου, ἐνθα ἡ γῆ ἢ τοὺς νεκροὺς καλύπτουσα
εἶναι εἰσέτι νωπὴ, οἱ δὲ τάφοι διακρίνονται
ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῶν ξυλίνων μόνον σταυρῶν,
καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐν γωνίᾳ τινὶ κεχω-
ρισμένον μέρος διὰ τὸ

Κοιμητήριον Ἰσραηλιτῶν.

Ὦδεύαμεν ἐν σιγῇ ὅτε φθάσαντες πρὸς
τὸ Μεσημβρινὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας μ' εἶπε
δεικνύων,

— Ἰδοῦ καὶ ἕτερον θῦμα τοῦ Χάρωνος!
νεᾶνις δυστυχῆς βιώσασα ἐν τῷ βίῳ, καὶ
δυστυχεστέρα ἀποθανοῦσα ἴσως· εἶναι ὁ τά-
φος τῆς Μαρίας Κ.

Παρετήρησα αὐτόν· ἐνετυπώθησαν δ' ἐν
τῇ μνήμῃ μου αἱ λέξεις.

Ἦλθον — ἀπῆλθον.

Ἐξηκολουθοῦμεν περιπατοῦντες ἐν σιγῇ
πρὸς τὴν πύλην τοῦ νεκροταφείου. Εἰς ἀρ-
κετὴν δὲ ἀπὸ τῆς πύλης ἀπόστασιν μ' ἔφερε
πρὸ τῆς θύρας κοιμητηρίου, κειμένου πρὸς
τὰ δεξιὰ τοῦ ἐξερχομένου, καὶ ἐν εἵδει
ναῖσκου ἐκτισμένου· πρὶν πλησιάσω τὴν σι-
δηρὰν καὶ κυγκλιδωτὴν θύραν αὐτοῦ ἀνέγνων
ἄνωθεν αὐτοῦ.

Οἰκογενείας Π. Βερέττα.

Ἐπλησίασα καὶ παρετήρησα διὰ τῶν κυγ-
κλιδων· διέκρινα κλίμακα πρὸς τὰ κάτω
ἄγουσαν· εἶχεν ὑπόγειον κοιμητήριον· ἐπὶ
δὲ τοῦ κατέναντι τοῦ ἐκ τῆς θύρας θεατοῦ
ἐσωτερικοῦ τοίχου αὐτοῦ ἦσαν ἀνηρτημένοι
τρεις στέφανοι, ἐπὶ τοῦ πρώτου τῶν ὑποίων
ἦτο γεγραμμένον — *A toi mes larmes* —
ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ μέσῳ — *A mon frere cheri* —
καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου — *regrets eternels*.

Τὸ ξενότροπον τοῦ τάφου τούτου οὐδε-
μίαν ἐνεποίησέ μοι ἐντύπωσιν.

Ἀπὸ τούτου μετέβημεν πρὸς ἕτερον πρὸς
τὰ ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ κείμενον, πρὸς τάφον
οὐχὶ μεγαλοπρεπέστατον καὶ πλουσιώτατον
τόσον, ὅσον σημαντικὸν διὰ τὰ πατριωτικὰ
αἰσθήματα τῶν ἐν αὐτῷ ἀναπαυομένων. Ἦτο
τῶν τριῶν μαρτύρων τῆς Κύθνου Περικλέους
Μωραϊτίνῃ, Νικολάου Λεωτσάκου, καὶ Ἀγα-
μέμνονος Σκαρβέλλῃ ἐπιτύμβιον δ' εἶχε,

Σὺ δ' Ἕλλην δακρύσας τὴν ἀρετὴν ζήλωσον.

Ἐπλησιάζομεν νὰ ἐξέλθωμεν ὅτε μ' ἔσυρε
πρὸς τὰ ἀριστερὰ λέγων μοι,

— Ἐλθέ νὰ ἴδῃς καὶ τὸν τοῦ Πρίγκιπος
Μουρούζη!

Ἐπλησίασα καὶ εἶδον καὶ τοῦτον· ἦτο
κεχαραγμένον ἐπ' αὐτοῦ οἰκόσημον φέρον
κεφαλὴν βοός.

Ἐξήλθομεν τέλος τοῦ κοιμητηρίου σύννο-
ες καὶ οἱ δύο. Καὶ οἱ μὲν ἰδικοί μου ὀφθαλ-
μοὶ ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπὶ τοῦ
πρὸς ἀνατολὰς κρημοῦ, ἐφ' οὗ ὡς λελαξευ-
μένον φαίνεται πρόσωπόν τι τὴν μεγαλο-
φυΐαν ποιητοῦ παριστῶν (α), οἱ δὲ τοῦ ὁδη-

(α) Λέγουσιν ὅτι εἶναι τοῦ Ὁμήρου.

γού μου πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντες ἐφαίνοντο ἀναζητοῦντες ἐν αὐτῷ τὴν πραγματικότητα ὀνείρου ἀπελθόντος· στραφεῖς δὲ πρὸς ἐμὲ εἶπεν,

— Εἰπέτε με, εἰπέτε με τί ἡ ζωὴ ἀξίζει
ὅταν τις ζῇ δίχως νὰ ζῇ καὶ δίχως νὰ ἐλπίζει;
Καὶ ὅταν ζῇ τις τεθνεώς; ὅταν καρδίαν πλέον
δὲν ἔχει καὶ ἀπώλεσε πᾶν ὄνειρον ὥραϊον;
τότε βεβαίως ὁ νεκρὸς αὐτὸς διανοεῖται
τί εἶχε, τί ἀπώλωσε, τί ἤλπισ' ἐνθυμεῖται.

IV

— Μετρῶ ἤδη τριάκοντα καὶ τέσσαρας ἐνιαυτούς καὶ ὁμῶς ἐγήρασα σχεδὸν πλέον, ἐξηκολούθησεν ἀπαύστως ἑκλαϊὸν ἕκτοτε ἐνθυμούμενος τὴν ἀγαθότητα τοῦ πατρός μου, ἀπαρηγόρητος ἡμην διανοούμενος τὴν ἐνάρετον μητέρα μου, καὶ ἄνευ καρδίας κατήντησα ἀπολέσας τὴν μνηστήν, ἥς τὸ ἰλαρὸν τοῦ χαρακτήρος καὶ τὰς χάριτας οὐδεμία εἶναι δυνατόν νὰ κέκτηται ἑκλαυσά ἐπὶ τόσον, ὥστε τὰ δάκρυα ἐκοίλαναν τὰς παρειάς μου καὶ χειμῶν δριμύς τὴν καρδίαν μου ἀκαίρως ὡς ἐκ τῶν συμφορῶν κατέκλυσεν. Οὐδένα πλησιάζω! Οὐδένα ἐπισκέπτομαι. Σπανιώτατα μόνον δισεξάδελφόν τινα τῆς μητρός μου, ἔνθα μ' ἀπηντήσατε, ἐκεῖ παραμείναντα πλέον τοῦ συνήθους, ἕνεκα τῶν ἐπιμόνων παρακλήσεων τοῦ οἰκοδεσπότη, καὶ ἀνεχώρησα ἅμα τῇ ἀφίξει ὑμῶν. Ἦδη οὐδὲν ἔχω νὰ ἐλπίσω, ἢ τὸν θάνατον ὡς παρήγορον βάλσαμον ἀφορήτου ζωῆς. Εἶμαι μόνος ἐν τῷ κόσμῳ, οὐδένα συγγενῆ ἔχω ὡς ἀπολέσας τοὺς πάντας

— Ὅχι, τῷ ἀπεκρίθην δὲν εἶσαι μόνος! Ἐλπίζε! Ὁ θεὸς σ' ἐξαπέστειλεν ὅ,τι ἐπεζήτης! Θὰ εὐτυχήσης!

— Τί ἐννοεῖτε; ἠρώτησεν.

— Εἶμαι θεῖός σου, ἐπανελάθον· εἶμαι ὁ κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου ἀπολεσθεὶς διετὴς ἀδελφὸς τοῦ πατρός σου! Ἡ θεία πρόνοια μ' ἔσωσεν, ἵνα ἐναγκαλισθῶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου ὡς υἱόν μου, διότι κ' ἐγὼ οὐδένα ἄλλον ἔχω ἐν τῷ κόσμῳ ἢ σὲ μόνον!

ΜΟΥΣΙΚΗ.

ΒΙΟΣ ΒΕΛΛΙΝΗ.

I

Πολλάκις κλίσας τις ἔμφυτος περὶ τινὰ τέχνην ἢ ἐπιστήμην διαδίδεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καὶ καταλήγει συνήθως εἰς ἓνα τῶν ἀπογόνων, ὅστις ἐκτυπῶν τὴν μεγαλοφυΐαν αὐτοῦ ἐν τῇ τέχνῃ, καλλιεργουμένη ὑπὸ τῶν προπατόρων του, λαμπρύνει τῆς οἰκογενείας του τὸ ὄνομα καὶ καθίσταται ὁ τελευταῖος ἀλλὰ καὶ λαμπρότερος καρπὸς τοῦ ἐμφύτου τούτου οἰκογενειακοῦ ὀργασμοῦ. Σπανιώτατα δὲ οἱ υἱοὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν πύτύχνησαν ἐν τῷ σταδίῳ, τὸ ὅποιον ἐνδόξως διέτρεξαν οἱ πατέρες αὐτῶν· διότι, ὡς ἔλεγέ ποτε ὁ υἱὸς τοῦ ἐνδόξου τῆς Γερμανίας ποιητοῦ Γκαίτε, οὐδὲν ὑπάρχει βαρύτερον οὐδὲ ἀνιαιρότερον τῆς δόξης, τὴν ὁποίαν περιέχει τὸ πατρικὸν ὄνομα. Τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Βερνετῶν (Vernet), αἵτινες κληρονομικῶς ἔσκουν τὴν ζωγραφικὴν τῶν Bach ἀείποτε φημισθέντων ἐπὶ ἀριστοτεχνία περὶ τὴν μελοποιίαν, καὶ πολλῶν ἄλλων.